

Nastavljen Medea-festival

KOMIŽA, 22. kolovoza – Bukvičevim suvremenim uvodom u Euripidovu klasičnu dramu nastavljen je 21. kolovoza u Komizi Medea-festival 2000.

Nadogradnjom na materijal koji se temelji na mitu o Medeji zagrebačkom glumci i režiseru Amiru Bukviću uspješno je vlastitim literarnim pokušajima interpretirati i proširiti antičku i uvijek aktualnu problematiku odnosa između muškarca i žene.

Putovanje argonauta u Kolhidu, osvajanje Zlatnog runa i Medeju ljubav prema Jazonu Amir Bukvić proširuje detaljiziranim prijevare i pljačke te ljubavi i naklonosti žena s otoka Lemnos, pri čemu je antički izraz za otok Lemnos Issa (Vis). Festival se nastavlja Bukvičevom interpretacijom na ljetnoj pozornici grada Visa. (K. R.)

NAGAĐANJA O »EPIZODI II«

SYDNEY, 22. kolovoza – Već nekoliko dana čitav Internet bruji o priči koja je procurila u Australiju. Vijest glasi da će puni naslov druge epizode »Ratova zvijezda« glasila »Episode II: Rise of Empire« (»Epizoda II: Uspon carstva«). Priča se čini vjerodostojna jer su ju objavile novine Ruperta Mordochia, koji ujedno posjeduje filmsku kompaniju »20th Century Fox«, a koja će biti distributer slijedećih »Ratova zvijezda«.

No, te vijesti poriču u taboru redatelja Georgea Lucasa. Njegova glasnogovornica Jeanne Cole ističe da za tu vijest još nije čula i dodaje da će Lucas naslov filma objaviti na web-stranici kada bude smatrao da je za to vrijeme. Podsjetimo, drugi nastavak toga najpopularnijeg SF filma se

trenutno snima u Sydneyu u studijima »20th Century Fox«. Jedinu potvrđenu vijest vezane uz »Ratove zvijezda« jesu da će se snimanje nakon Australije nastaviti u Tunisu. Najveća je novost da će u filmu nastupiti glumačka legenda Christopher Lee, koji će, kako tvrde izvori, tumačiti ulogu »karizmatičnog separatista«. Podsjetimo da je Lee upravo završio snimanje još jednog filma u Australiji, koji je također u središtu pozornosti svjetske javnosti. Riječ je o ekranizaciji triloge Johna R. R. Tolkiena »Gospodari prstenova«. Još se uvijek ne zna hoće li Lee u Lucasovu filmu glumiti lik na strani dobra ili zla. Kako bilo da bilo, znatiji će obožavatelji odgovore na sva pitanja morati pričekati do 2002. godine kada će film zaigrati u kinima. (G. Jovetić)

Kingu podrška obožavatelja

LONDON, 22. kolovoza – Najnovija vijest vezana uz američkoga pisca Stephena Kinga i njegov projekt objavljivanja priče »The Plant« (Biljka) na Internetu glasi da su neki od najvećih obožavatelja toga pisca na njegovu adresu slali dodatni novac kako bi pokrili troškove onih koji su priču »downloadirali«, a da nisu platili propisanu cijenu od jednog dolara. Kingovi fanovi su se na taj potez odlučili zbog bojazni da autor, ipak, ne odustane od objavljivanja nastavka te priče na Internetu.

Bojazni su se pokazale neopravdanima jer je King nastavak priče objavio u ponedjeljak bez obzira na pristigle dodatne honorare. Pisac je održao zadanu riječ budući da je 75 posto čitatelja platilo za »downloadiranje« priče. No, valja

istaknuti da su neki čitatelji prvotno platili i više od jednoga dolara.

Najveći distributer knjiga putem Interneta »Amazon.com«, koji prima honorare za Kinga, ne može točno odrediti koliko je čitatelja platilo više od jednoga dolara. No, ističu kako su se ispisane vrijednosti na čekovima najčešće kretale između dva i deset dolara. Neki su obožavatelji plaćali čak i po 20 dolara za »downloadiranje« priče.

Izvrstan odziv čitatelja natjerao je Stephena Kinga da razmisli i o dodatnom bonusu. Odnosno da odmah objavi priču u cijelosti. Do te odluke, koju su čitatelji uz oduševljenje prihvatili, treba još pričekati. Za sada službene vijesti glase da će se treći nastavak »Biljke« na Internetu naći 25. rujna. (G. J.)

Kultura & spektakli

Borba za djecu i domovinu: Mel Gibson u filmu »Patriot«

FILM

DAN NEZAVISNOSTI, DRUGI PUT

Njemački redatelj, australski glumac i američka borba za nezavisnost – to je film »Patriot« Rolanda Emmericha s Melom Gibsonom

BRANKA SÖMÉN

Redatelj Roland Emmerich i producent Dean Devlin već su se iskušali s temom »Dana nezavisnosti« ostvarujući jedan od najkomercijalnijih američkih filmova posljednjih godina. a onda su se zagrall »Godzilom« i ovih su se ljetnih dana ponovo vratili u naša kina »opterećeni« američkom borbom za slobodu i priznanje države u filmu »Patriot«.

Ništa novo, samo jako spretno napravljeno i dobro upakirano u sve ono što Amerikanci žele vidjeti i čime se ponose. Tim prije što ova tema nije mraska ni drugim narodima, koji tek što su ili još nisu do kraja izborni nezavisnost.

Filmska priča vraća nas u 18. stoljeće, u 1776. godinu, preko sudbine bivšega ratnika Benjaminina Martina iz Južne Karoline, koji nakon burne mladosti, kad je sudjelovao u francusko indijanskom okršaju, sada živi kao udovac, u mirnom obiteljskom okružju sa sedmero djece. Jedini »problem« mu je kako napraviti stolicu, ljuljačku, sve dok ne počnu nove ratne igre.

Kako je u međuvremenu postao veliki protivnik rata, iz straha za sudbinu svoje djece, on ne prihvaća poziv u borbu za osamostaljenje protiv engleskih okupatora, nego se naivno nada kako će rat preskočiti njega i njegovu obitelj.

No, nakon tragične pogibije sina, on kreće u divljački otpor, koji je u početku više osvetničko ubijanje po svaku cijenu nego izraz nacionalne svijesti. Gibson se tako drugi put u karijeri svojski bori protiv Engleza i njihove kolonijalističke navade, jer nakon filma »Hrabro srce«, koji je sam režirao, a koji je osvojio pet Oscara, on se iz škotskog junaka pretvara u američkog južnjaka s ne manje strasti, ali znatno manje uvjerenosti.

U dva sata i 40 minuta autori su, inspirirani scenarijem Roberta Rodata (»Spašavajući vojnika Eyanu«), svašta nadrobili u ovu mnogoznačnu mješavinu epskog uzleta, roditeljske patetike, ljubavne stereotipije, zastrašujuće okrutnosti, Gibsonova glumačkoga ekshibicionizma i teške demagogije pomiješane s grubošću i primitivizmom te američke nadmenosti (ponašaju se upravo onako nadmoćno nedodirljivo kako su u filmu prikazali Engleze).

Ovaj film ima, dakako, niz zgodnih »sitnica« koje uljepšavaju grubost cijele priče i nametanje ratničkih strasti, a to su prije svega one male obiteljske emotivne scene s već spomenutim stolicama koje se raspadaaju, zatim s igračkama kao što su olovni junjci koji poslije postaju opasna sirovina za metke ili Gibsonova igra sa psima...

Na žalost, većina filma je kliše junačenja na zadane teme, kako to već biva u Hol-

lywoodu: jednom su to gladijatori u nekim davnim vremenima, drugi put su to boksači Rocky ili ratnici osvetnici Rambo-instikata, ili su jednostavno osvajači drugih planeta i svemirski ratnici bez premca. Bez obzira na to radilo se o prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti, takav tip filma smišlja se za zapaljuvanje masa, a dodatno gorivo daje mu nazočnost neke od zvijezda filmskog platna.

Ovoga puta to je Mel Gibson, provjereni junak i osvjedočeni pobjednik mnogih filmskih bajka. A kako je dobio honorar od 25 milijuna dolara za 102 dana snimanja, nije bilo za očekivati da se u ovom filmu opasnih namjera pojavi još koja velika zvijezda. Tako su ostale uloge podijeljene više manje dobrim glumcima sa skromnim financijskim potraživanjima. Ipak, ostao je zapamćen kao glavni negativac, Jason Isaacs, britanski kazališni glumac u uvjerljivoj ulozi Williama Tavingtona, ubojice bez milosti, Engleza bez gentlemenstva i ratnika bez časti. Među mladima istaknuo se novi osvajač Hollywooda Heath Ledger, uz Gibsona još jedan Australijanac, u ulozi njegova najstarijega sina Gabriela.

I to bi bilo sve, američka filmska industrija još jedanput je pokazala da može sve, pa tako i svoj najdelikatniju temu pokloniti njemačkomu redatelju, australskom glumačkom paru i židovskom scenaristu, jer upravo to i jest Amerika.

180. rođendan Arheološkog muzeja prosavljen je i izletom na slavni antički arheološki lokalitet Salona, gdje je u muzejskoj zgradi Tusculum bilo riječi o projektima Muzeja na lokalitetima u ovom području te o restauratorskim radovima na kerami- ci.

MIRA JURKOVIĆ

FESTIVALI

ŽALAC ČEŽNJE U SRCU

Off-festival »Karantena« u Dubrovniku / Djelo Samuela Becketta »Utiha« na Lazaretima u izvedbi Studentskoga teatra »Lero«, režija Davora Mojaša

BORIS B. HROVAT

N neumorni Studentski teatar »Lero« nastavlja tek djelomično istraženim putovima: u režiji svoga osnivača i voditelja Davora Mojaša, u Lazaretima, lijepom, a gotovo neiskorištenom dubrovačkom scenom prostoru, prikazano je djelo Samuela Becketta »Utiha«.

Tijekom pedesetominutne predstave posjetitelji off-festivala nazvanog »Karantena« imali su prigoda uživati u malome kompediju »Lerove« poetike: slika, pokret, zvuk i tekst svjedočili su o snazi kazališnoga iskaza prvenstveno u funkciji kreiranja osebnune atmosfere, u kojoj se gledatelj osjeća poput povlaštena gosta.

Sve počinje samotnim baletom neobične, očajničke snage, potom u predstavi ulaze likovi iz Beckettovih tekstova »Come and Go« i iz onih nazvanih »Tekstovi nižašto«, te konačno sve završava glazbom kvarteta »Kronos« i idealističkim, programatskim patetičnim tekstom (o hipotetičnoj ljubavi i slozi čovječanstva), koji je sastavni dijelom »Kronosovih« nekonvencionalnih snimaka.

Vizionarska, naivna, utopistička eksplicitnost završnih riječi učinkovito se neutralizira karakteristično mračnim ozračjem cjelokupne izvedbe – u kojoj prevladavaju motivi koji su Davoru Mojašu i inače posebno dragi: samoća, intima, otuđenost, želja za izlaskom iz zatvorena kruga u svijetu u kojem je međuljudska komunikacija vrlo otežana. Drugim riječima, otkriva se čežnja kao prvotno i gotovo trajno stanje ljudskoga bića.

Kazališna sredstva, jednostavna i dojmlija, sasvim su u službi temeljne ideje – koja je, sa svoje strane, dostatno snažna da predstavu opravda. Hermetičnost je, zapravo, samo prividna: svatko tko se prepusti osjetlima jasno osjeća njezine misli i poruke – svojevrsno pulsiranje ži-

vota pod duhom koje ga sputava. »Grad nije samo hladnoća kamena i zov zvona. Utihnuh. Čuje se i tišina i sluti miris 'lovara, vrijesa i pelina«, usprkos svemu. »Utiha« se ipak dogodila. Kažu. Jednom i ne samo Njima. Ostalo je čežnja...I utiha«, napisao je u popratnom tekstu Davor Mojaš. I to je razionalna eksplikacija predstave, koju za pravo (tko može) treba osjetiti.

Nakon nekoliko gotovo nijemih predstava, »Lero«, čini se, odlučio je krenuti prema snažnijem »iskorištavanju« tekstova pogodnih za njegove svrhe i ciljeve. Beckett, sa svojim apсурdom što se

stalo koleba između sentimenta i humora, okrutnosti i beštutnosti, hladnoće i topline, svakako, pripada među iznimno pogodne tekstove – iako je i on tek dio »kolaža« kao kreativnoga postupka.

U okvirima scenografije i kostimografije Dubravke Lošić te koreografije Zrinke Japuncić nastupila su u posve ženskoj predstavi Izmira Brautović, Mirej Stanić (glumice dubrovačkoga Kazališta Marina Držića) te Jasna Held, Ksenija Medović i Zrinka Japuncić. Publici su ostavile, svojom predanošću i koncentracijom, izvanredan vizualan doživljaj, ali i žalac egzistencijalne čežnje u srcu.

Želja za izlaskom iz zatvorena kruga: Prizor iz »Utiha«

KONCERTI

VRHUNSKI DOMET

25. osorske glazbene večeri / Završni koncert pijanista Vladimira Krpana pokazao programsku svrhovitost festivala, prije svega okrenutoga hrvatskomu glazbenom stvaralaštvu

ZLATKO STAHLJAK

Z avršetak 25. osorskih glazbenih večeri u pripao je pijanistu Vladimiru Krpanu u nedjelju, 20. kolovoza. Programom složenim tako da je između dvije sonate L.v. Beethovena, jedne rane i »Patetične«, bila prazvedba i jedna prva suvremena izvedba djela hrvatskih skladatelja – Vladimira Krpana je ostvario punu programsku svrhovitost priredbe, zaokružujući tako krajnjim koncertom idejnost temeljne orijentacije festivala, »prije svega okrenuto hrvatskom glazbenom stvaralaštvu«.

Već je izvedbom kratke Sonate u E-duru, op.14, br. 1 Ludwiga van Beethovena

Vladimir Krpan ostvario vrhunski domet izvedbe, primjeren stilu majstora bečke klasi- ke.

Pri prazvedbi šest skladba iz ciklusa »Vlatko«, op.14/III, Jurja Stahljaka Vladimira Krpan je ostvario dodatnu visoku izražajnost intimističkog karaktera programatskih skladaba za glasovir, scena je kronologije života u ciklusu posvećenog »Uspomeni nezaboravnog i neprežalj- nog brata Vlatka« pod naslovima: Iz dobrih starih vremena, Vedra sjećanja – Izlet po Slavoniji, Danica, Kino, Ljubica i Vlatka (Vlatka Ungerer, bratova zaručnica).

Izvedba je obilovala ljepotom tonskog izraza te posebnom pažnjom i ležernošću

izvedbe, što je ostvarilo napetost velikih amplituda i držalo pozornost slušanja od početka do prestanka zvuka zadanog tona. Publika je srdačno i neobičajeno dugim odobravanjem za prazvedbu nekog komornog djela – nagradila izvedbu.

Drugi dio rasporeda započeo je prvom suvremenom izvedbom Slavenke polke Nikole Strmića (Stermich), vedre skladbe, vjerojatno prigodno napisane.

Na kraju je u velikom izvođačkom stilu i dometu Vladimir Krpan izveo znamenitu patetičnu Sonatu u c-molu, op.13, Ludwiga van Beethovena, a na opetovane ovacije još i nekoliko vrhunski virtuoznih skladbi iz opusa F.Lisztia, B. Papandopula i Fr. Chopina.

GOZBA ZA UHO

51. dubrovački ljetni festival / Nastupi u atriju Kneževa dvora zborna Zvijezdice i Dubrovačkoga simfonijskoga orkestra / Violončelist Boris Pergamenščikov zvijezda večeri

ILEANA GRAZIO

G ostovanje dječjeg zbora iz Zagreba Zvijezdice na Dubrovačkom ljetnom festivalu obrodavalo je brojno slušateljstvo, koje je prije mjesec dana bilo nezadovoljno nekvalitetnim nastupom Bečkih djččaka. Dječji zborovi su uvijek simpatični, a pogotovo kad pjevaju kao što su nam pokazali učenički iz 20-ak zagrebačkih škola, koji čine ovaj zbor, »vođen pomno i stručnom rukom Mladena Šljivca«.

Andeoskim pjevom pjevali su sakralne glazbe P. Gotovca, J. Magdica, J. Arcadelta, I. Lukačića, R. Thomsona te četiri mini- jature pod nazivom »Godišnja doba« D. Kempfa. Svako skladbi udahnuli su život i podariju joj karakteristiku. U drugom dijelu večeri slušali smo izvorne narodne pjesme iz pojedinih hrvatskih krajeva i

obradu pjesme »Lepi Juro« E. Cossetta. Slušajući ovaj veoma uspješni koncert zborne glazbe, nametula se usporedba – nekada smo bili svi očarani dječjim zborom Radio Zagreba, koji je vodio Dinko Fio, međutim Zvijezdice su ga u svakom pogledu nadmašile. Knežev dvor se orio od pljeska nazočnima.

Korektnom izvedbom Simfonije u C-duru Julije Bajamontija Dubrovački simfonijski orkestar, pod ravnanjem Ive Dražinića, započeo je svoj drugi ovogodišnji festivalski nastup u atriju Kneževa dvora. Zatim je uslijedio Mozartov Koncert za flautu, harfu i orkestar u C-duru, K. 299 sa solisticama: turskom flautisticom Cefkom Kulturer i hasticom Dianom Grubišić-Cišković.

Umjetnici imaju zamjetnu umjetničku karijeru, mogu se pohvaliti nagradama, priznanjima i nastupima. Pod rukom Ive

Dražinića dvije solistice i Dubrovački simfonijski orkestar izveli su odabrano Mozartovo djelo, ali ishod nije bio onakav kakav se očekivao.

Kao u uvod za zvijezdu večeri violončelista Borisa Pergamenščikova Dubrovački simfonijski orkestar je u tonskim preljevima široka spektra izveo suitu, op. 80, Pélleas i Mélisandre francuskog skladatelja Gabriela Fauréa. I tada je pred nazočnima izišao je veliki majstor violončela. Uz decentnu suradnju Dubrovačkoga simfonijskog orkestra, Pergamenščikov izveo je Prvi koncert za violončelo i orkestar u a-molu, op. 33, C. Saint-Saënsa.

Pergamenščikov je tako vrhunski svirao na svom instrumentu da je slušateljstvo imalo gozbu za uho. Dugo se orio frenetičan pljesak Kneževim dvorom pa je violončelist zahvalio dodatkom.

NAJSTARIJI MUZEJ IZMEĐU BEČA I ATENE

Uz 180. obljetnicu Arheološkog muzeja u Splitu / Na secesijskom pročelju zgrade Muzeja napokon će se postaviti natpis

SPLIT, 22. kolovoza – Split ovoga ljeta slavi velike obljetnice dviju muzejskih ustanova – 180. godina Arheološkoga muzeja, najstarijega u jugoistočnoj dijelu Europe, i 90 godina najstarijega hrvatskog etnografskog muzeja.

Zbog početka Prvog svjetskog rata na pročelju secesijske zgrade Arheološkog muzeja nikada nije postavljen natpis, koji će ovih dana uz 180. obljetnicu osnutka konačno biti postavljen.

Odlukom austro-ugarske vlade na današnji dan 1820. godine u Splitu je osnovan Arheološki muzej, najstarija muzejska ustanova na prostoru od Beča do Ate- ne. Tim povodom u Arheološkome muzeju u 180. godina uspješnog rada i današnjim aktivnostima te muzejske ustanove novinarima je govorio ravnatelj Dr. Emilio Marin. U proteklih šest godina uz novčanu potporu Ministarstva kulture RH i Grada Splita uloženo je više od šest milijuna kuna u restauratorsku radionicu, pripremu trećega stalnog muzejskog postava, obnovu secesijske zgrade u kojoj se muzej nalazi od Prvoga svjetskog rata, a prema projektima nedostaje još blizu dva milijuna kuna za uređenje

Dugi put do zgrade Arheološkog muzeja: Natpis koji će uskoro biti postavljen

lapidarija, obnovu sjeveroistočne kule i dovršenje trenutanih ulaganja.

Muzej sada zapošljava 34 radnika, ima kustos na Visu, a uskoro bi trebalo zaposliti kustose i na budućem arheološkom parku Naronu u Vidu kraj Metkovića. Stručnjaci Muzeja upravo obnavljaju 16 skulptura iz Augusteuma s likovima careva Vespazijana, Augusta, Tiberija i Klaudija, koje su isklesane u grčkome mramoru.

Predstavljena je i bogata nakladnička djelatnost Arheološkog muzeja, čiji je časopis »Vjesnik za arheologiju i historiju Dalmacije« nedavno tiskan u dvobroju 90-91. Ovih će dana iz tiska izići i treći opsežni svezak